פרפורמנס פוסט-סגר: טינו סגל ושותפים ב-Earth to Down בברלין

בימים של ריחוק חברתי, תערוכה על אקולוגיה יכולה להפוך להרהור על קשרים בין בני אדם. מיכל ב. רון סוקרת את "Down to Earth", שהוצגה בקיץ האחרון באו בגרופיוס בברלין.

ביקורת מאת מיכל ב. רון יולי 18, 2021

עבר זמן מה מאז שביקרתי בתערוכה במוסד אמנות. תחילה, גלריות ומוזיאונים נסגרו בגלל הקורונה, ואז נסגרו גני הילדים לחופשת הקיץ... אני שמחה שהתערוכה הראשונה שביקרתי בה מאז הייתה "Earth to Down, Art Climate Discourse" באו בגרופיוס :Unplugged" המחשה זוהי .ועמם ,למבקרים לעשות יכולות תערוכות מה שממחישה קבוצתית תערוכה חשובה בימי הריחוק החברתי וחללי התצוגה הווירטואליים – תערוכה שהמבקר צריך לחוות בחלל, ממש שם, בעצמו.

רשימת האמנים כוללת שמות גדולים כמו קאדר עטייה(Attia), אנדראס גורסקי (Gursky), אליסיה קוואדה (Kwade), תומאש סרסנו (Saraceno) וטינו סגל (Sehgal, שהוא גם מאוצרי התערוכה). לצידם, תיאורטיקנים מוכרים כמו ברונו לאטור (Latour) ופטר וויבל (Weibel). כולם התקבצו כדי לערב את הקהל ב-"Unplugged Discourse Art Climate". במשך חודש קצר אירחה קומת הקרקע של גרופיוס באו עבודות שונות, שהשתלטו על או פלשו אל החלל כמו מערכות אקולוגיות מתפשטות. בחלל הפנימי המרכזי גבה-התקרה אנו פוגשים את*גרניקה בחול*של לי מינגוויי (Mingwei), מיצג ששייך להקשר אחר, סדרת טקסים שגרופיוס באו מארח, אך הוא משתלב להפליא בתערוכה שמסביבו: זהו העתק מונומנטלי של יצירתו האיקונית של פיקאסו משנת 1939 באמצעות 28 טונות של חול. ההעתק היטשטש, התערבב ונמחק כאשר, באירוע הפתיחה, הקהל הוזמן להלך על הקוביזם האקספרסיבי של פיקאסו ולהפוך אותו לעבודת אקספרסיוניזם מופשט בנוסח וילם דה קונינג (Kooning de), או אולי להמיר טראומת מלחמה בהתגלמות אסתטית פוסט-מלחמתית ברוח קלמנט גרינברג.

בעוד שההיגיון האקולוגי בהסעת 28 טונות של חול אל תוך המוזיאון עומד בסימן שאלה,*ספיגה* (*Absorption*) של אסאד ראזה (Raza) מעניקה לנו תשובה: האמן כיסה את רצפת המוזיאון באדמה מסביבת ברנדנבורג המקיפה את ברלין, ושחקנים-גננים מנסים בזהירות להשביח אותה בחומרים אורגניים ואנאורגניים. זהו מאמץ לשמר איזון בריא בקרקע באופן מלאכותי, או אנושי, כמטרה בפני עצמה ולא כחלק ממערך הניצול של הקרקע. המבקרים מוזמנים לקחת עימם מעט אדמה, לשימושם האישי, כפי שמספר לי השחקן-גנן שמשקה את האדמה. אני מתארת לעצמי את אירוע הסיום, שבו יפנו את העבודה ויפזרו אותה בין בתים פרטיים, מעבדות וגינות ברחבי ברלין, והמוזיאון יוותר שוב בניקיונו. עד שזה יקרה, ולמרות הפיתוי החתרני להשאיר טביעות רגל חומות בכל החללים הסטריליים של המוזיאון, השומרת מנחה אותנו לנגב היטב את שאריות האדמה מנעלינו לפני המעבר לחדר הבא. המוזיאון נשאר נקי, אם כך, אבל תופעת לוואי של העבודה היתה לכלוך נעליהם של המבקרים. על רגלי היו נעלי הספורט הטובות (לא אלו של גינת משחקים) כך שזה היה בסדר מבחינתי.

4.jpg

[1]
אסאד ראזה, ספיגה, 2020, באדיבות האמן
מראה הצבה Earth to Down. Unplugged Discourse Art Climate גרופיוס באו ברלין 2020
העבודה נוצרה בפרויקט האמנות ציבורית קלדור והוצגה לראשונה בסידני, אוסטרליה, בשנת 2019. © Berliner Festspiele

בהמשך נמצא חלקו בתערוכה של תומאש סרסנו , 'איש העכביש' של עולם האמנות בברלין: מכתב פתוח מעכבישים שהיו יכולים סוף סוף לשגשג כשהמוזיאון היה סגור, תוך שהם מבקשים מהמיעוט הצעיר – המין האנושי – להתייחס בסובלנות לנוכחותם כרוב הוותיק יותר על פני כדור הארץ. או, במילותיהם, שכביכול מתורגמות לאנגלית מרעידות הקורים: "אנו חיים כאן כבר 380 מיליוני שנה, בעוד שחלקכם, בני האדם, רק 200,000. האם המיעוט ילמד לחיות עם הרוב?" באולם ניצבת מראה, מכוונת אל פינת התקרה, שם אפשר לראות קורי עכביש בהתהוות, בתנאי שמוצאים את הזווית הנכונה, שלא כוללת את דמותנו אנו בהשתקפות.

[2] 1.jpg

[3]
תומאש סרסנו, ללא כותרת, 2020
כותרת: זכויות של חסרי חוליות עבור "Earth to Down"
שנה: 13,82020 מיליארד אה"ה (אחרי המפץ הגדול)
מחבר-שותף: קורי/עכביש, Pluchei Holocnemus, ותומאש סרסנו, חבר-מייסד בארכנופיליה
מהדורה: עדיין נמשכת אבל בסכנה
חומרים: עכביש כיפה/קורים, מצוי בגרופיוס, נתפס והורגש ב-1-300 hz, אור שמש, אוויר, מראה, מכתב פתוח
מימדים משתנים
תזונה: בבקשה אל תאכילו אותנו. אנחנו אוכלים מכל מה שנלכד בקורינו – כולל צרעות, יתושים ועכבישים קופצים גדולים.
מראה הצבה Earth to Down. Art Climate Discourse Unplugged גרופיוס באו, ברלין 2020
Berliner Festspiele/Immersion
צילום: אייקה ולקנהורסט

מוזיקה מילאה את החלל, כאילו היתה הקדמה לעבודה של טינו סגל. בטיול בין החדרים גילינו לבסוף את הנגנים מתזמורת המוזיקה – מחשמל מנותק – Unplugged .כיסאות ללא ,מנצח ללא ,תווים ללא תמיד שמנגנים ,STEGREIF.orchester שלהם נועדה לחוויה בו במקום, בחלל המוזיקלי שנוצר בתוך המוזיאון. זהו מהלך מתוחכם למופע מוזיקלי תחת הגבלות הריחוק החברתי - לתפוס את המאזינים כשהם בתנועה, באולם גדול שחלונותיו פתוחים.

[4] 2.jpg

Stehgreif Orchester. Down to Earth. Climate Art Discourse unplugged, Gropius Bau, Berlin, 2020 [5]
Berliner Festspiele/Immersion
צילום: אייקה ולקנהורסט

עבודות הפרפורמנס של טינו סגל אינן מוקלטות ואינן מתועדות לעולם. אנו נכנסים לתוך "סיטואציה": קבוצת שחקנים דנה בציטוטים קצרים בנושא "שיחה". "ב... מישהו אמר..." מכריז אחד המשתתפים, והאחר מגיב. הביטויים הקוליים נשמעים בבירור, בעוד ששפת הגוף מעט איטית, והם משתהים בהבעה של פעולות בנאליות כמו סריקה של יד בשיער במחווה שמרמזת על חשיבה, הרהור, בחינה. "מי שאומרים על עצמם שהם מאזינים טובים לרוב אינם מאזינים טובים כלל וכלל", אומר שחקן, וגורם לכול הנמצאים בחדר לצחוק, שחקנים וצופים כאחד. מיהו המאזין הטוב? זה שמהמהם לכיוונך ואולי חוסם את דיבורך? זה שאומר, "אני מבין בדיוק למה את מתכוונת", וחוזר על ה"אני", "אני", "אני" שוב ושוב וטוען שהוא שומע אותך? זה שמסכם את מה שאמרת לפני רגע (שחקן אחד מספר שפסיכיאטר המליץ לו פעם לנהוג כך בשיחה), או אולי המאזין השקט, שמתנתק מדי פעם – האם היא או הוא הם אלה שמשאירים קצת מרחב לדובר? אחד השחקנים (אני חושבת שזה היה ההוא בסוודר עם הדפס מיני מאוס, שמשך את תשומת לבי מחוץ למוזיאון לפני שנכנסתי, אולי היה בהפסקת הקפה שלו) מתוודה שבסופן של שיחות שבהן הוא מתנתק לעתים קרובות, הדובר דווקא מודה לו ואומר כמה נעים לשוחח עם אדם כמוהו, שממש מקשיב... איזו שיחה נהדרת זו הייתה! ואנחנו, המאזינים, האם צופים בנו בתוך הסיטואציה הזאת? השחקנים מסתכלים עלינו, ישר בעיניים, ואומרים בקול אחד: "ברוכים הבאים לסיטואציה". המחווה מעלה דמעות בעיניי. מתי הייתה הפעם האחרונה שיצירת אמנות הסתכלה לי ישר בעיניים? או אדם זר?

[6] pasted image 0 (3).png

[7]הסוודר של השחקן נראה בערך כמו זה.

חוויתי את יצירותיו של טינו סגל לפני כן, בתערוכת היחיד הגדולה שהייתה לו באותו מוזיאון. למרות זאת, העבודה צברה עוצמה חדשה בתקופה שאחרי הסגר ולפני הבידוד שממתין לכל אחד מעבר לפינה. לחלוק חלל עם עוד אנשים, ביצירה שאי אפשר להעביר בזום, שאותה לא נמצא ברשת ונטפליקס לא תרכוש. ברגעים מסויימים הישיבה בתוך העבודה של סגל הייתה דומה במקצת לצפיית בינג' בסדרה "אהבה על הספקטרום", שגם בה מרכיבי השיחה פורקו לפרטיהם ונלמדו כדי להיות מיושמים בהמשך בפגישה מוצלחת, במטרה למצוא "נושאי עניין משותפים". בכל פעם ששחקניו של סגל קיבלו את פני בסיטואציה נוספת התפתיתי להישאר רק לעוד אחת, ועוד אחת, ועוד אחת לפני שאעזוב את החדר. האם התרגלתי לצפייה פסיבית באינטראקציות אנושיות על מסכים, או בתיווך כלשהו?

מהבחינה האקולוגית, עבודותיו של סגל התחוורו כיעילות ביותר: הן לא נדרשו לדבר מלבד השחקנים עצמם. ללא חומרים מיובאים, ללא טביעת רגל פחמנית, ללא חפצים, ללא בזבוז. רק אנחנו, בפעולות הדדיות, ועכשיו במרחק בטוח זו מזה ועם חלון פתוח.[1]

התערוכה ממשיכה בגישה אופטימית למדי, או אולי פרודוקטיבית, לגבי יחסינו עם הסביבה. אין זה מופע על קץ העולם שמזהיר אותנו מפני ההתחממות הגלובלית. גישות מדכאות כאלו ידברו פחות אל הקהל במציאות של מגיפה. ברונו לאטור, למשל, יצר ביחד עם פרדריק אייי-טואטי (Touati-Aït) "חדר עבודה" לבניית תפאורה להצגה שממחיזה כנס פילוסופיה. בעזרת מתווכים הוא גם מעודד את המבקרים לדמיין אופנים חדשים להיות "עם הרגליים על הקרקע" (earth to down) וליצור יחסים חדשים אתה. לא לנסות לשחזר איזו "ילידיות" (מה שיהווה שגיאה חמורה, לנוכח האימרה החבוטה לגבי פנטזיות פרימיטיביות ואקזוטיות על ילידים שחיים "קרוב לטבע"), אלא להפעיל את הדמיון כדי ליצור משהו אחר, חדש. "היכן לפגוש את האדמה" – זו השאלה המובילה.

אנו מוזמנות אל חדר המעבדה על ידי ברנש שמדבר על כך שאנחנו – החיים – מאכלסים רק שכבה דקה של "אזור קריטי": כשבעה מטרים מעל ומתחת לפני האדמה, לא יותר. "אם כך, העולם הוא שטוח!" אני מבינה עכשיו. ההכרה באזור הקריטי מטלטלת לא פחות מהגילוי שהארץ נעה סביב השמש ולא להפך, כך אומר לנו הברנש. "אם העולם מסתובב, איך ימצא אותי אלוהים?", שאל הקרדינל את גלילאו. אנו מוזמנים לקחת נייר ועפרונות ולבטא את דמיוננו, לתאר כיצד אנו מחוברים לאדמה. אני שוב בהיריון, ואני מציירת עובר עליז שמחובר לאדמה דרך הנרתיק והרגל של אימו. בת הלוויה שלי לביקור במוזיאון מציירת חצים עולים ויורדים ומסבירה: זו מעלית - מכיוון שאנחנו מחוברים או מושפעים מעבר לשכבה דקיקה זו. אני מציירת חומרי הזנה עבור העובר בדמות פרחים ודבורה ועץ שמפזר את זרעיו באביב. בת לווייתי מציירת צדפים. קשה להיענות למשימה כזאת במסגרת הספונטניות של הביקור במוזיאון, אבל נקווה שתרומתנו תעזור ללאטור ולצוות שלו בהמשך.

[8] 3.jpg

[9]מבט הצבה, Earth to Down. Art Climate unplugged Discourse, Bau Gropius, Berlin, 2020 אנדראס גורסקי

אנדראס גורסקי
אנטרקטיקה (2010) טפט
באדיבות סטודיו אנדריאס גורסקי ושפרות' מגרס

אנדראס גורסקי
אוקיינוס II, VI (2010) טפט
באדיבות סטודיו אנדריאס גורסקי ושפרות' מגרס

קירסטן פירות'
Berliner Pfütze (Neukölln) (2020)
באדיבות האמנית

צילום: אייקה וולקנהורסט
Berliner Festspiele/Immersion

זמן הביקור הולך ומתקצר. בקרוב עלי לצאת לאסוף את ילדתי מהגן, ידידתי הולכת לספרייה, שבימי הקורונה צריך מזל כדי לתפוס בה מקום ישיבה. תצלומי הלוויין המרהיבים של אנדראס גורסקי,*אנטרקטיקה*ו- *אוקיינוס II*ו- *VI*, שניהם מ-2010, נראים כיום כמו פוליטיקה ישנה: עבודות מהמשטר הקודם של ביקור בתערוכות, כאשר יצירות נתלו על קירות והצופה עמד לפניהן, וצפה. העבודה *שלולית ברלינאית (נויקלן) (Berliner Pfütze (Neukölln*, של קירסטן פירות', שנמצאת באותו אולם משום שגם היא עוסקת במים, מרגשת הרבה יותר ונוגעת ללב: האמנית שילחה שלולית מים מהשכונה שלי, נויקולן, שאינה השכונה הנקייה ביותר בעיר – אם לתאר זאת בעדינות – אל תוך המוזיאון. המקומי, שהוא כאן ועכשיו, הוא יותר מרגש, יותר חריף, מהמראה ממרחק רב ומלמעלה. אולי זה נכון גם לגבי עולם האמנות היום.

- 1.סגל ידוע גם בסירובו לטוס. כשהוא מבקר בארה"ב הוא מגיע באוניה (שנים לפני שגרטה תונברג (Thunberg) הייתה גדולה מספיק כדי לקבל החלטה כזו. בשנת 2012 הוא הסביר ללורן קולינס שהוא רוצה "לבחון את השאלה האם [השוק] יכול אולי לסחור בדברים שאינם סחורות חומריות", כפי שניסחה זאת העיתונאית לורן קולינס, "אמן השאלות: המפגשים הפרובוקטיביים של טינו סגל [10]," *הניו יורקר*(אוגוסט 6, 2012). ראו גם: הטור הסאטירי של דוריין באקטיה ב*היפראלרג'יק*, יום האחד באפריל 2019, שהכריז: "אחרי שכל חייו דחה את הטכנולוגיה, טינו סגל מתאהב באינסטגרם [11]."

Source URL: https://tohumagazine.com/he/article/%D7%A4%D7%A8%D7%A4%D7%95%D7%A8%D7%9E%D7%A0%D7%A1-%D7%A4%D7%95%D7%A1%D7%98-%D7%A1%D7%92%D7%A8-%D7%98%D7%99%D7%A0%D7%95-%D7%A1%D7%92%D7%9C-%D7%95%D7%A9%D7%95%D7%AA%D7%A4%D7%99%D7%9D-%D7%91-down-earth-%D7%91%D7%91%D7%A8%D7%9C%D7%99%D7%9F

Links
[1] https://tohumagazine.com/sites/default/files/4_2.jpg
[2] https://tohumagazine.com/he/file/1jpg-2
[3] https://tohumagazine.com/sites/default/files/1_2.jpg
[4] https://tohumagazine.com/he/file/2jpg-3
[5] https://tohumagazine.com/sites/default/files/2_2.jpg
[6] https://tohumagazine.com/he/file/pasted-image-0-3png
[7] https://tohumagazine.com/sites/default/files/pasted%20image%200%20%283%29.png
[8] https://tohumagazine.com/he/file/3jpg-1
[9] https://tohumagazine.com/sites/default/files/3_1.jpg
[10] https://www.newyorker.com/magazine/2012/08/06/the-question-artist
[11] https://hyperallergic.com/492739/after-a-lifetime-of-rejecting-technology-artist-tino-sehgal-falls-in-love-with-instagram/